

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor SOČ: 5. geologie, geografie

Vliv anizotropie sádrovce na rychlost průchodu ultrazvukových vln

Lukáš Frankl

Kraj: Moravskoslezský

Ostrava 2014

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor SOČ: 5. geologie, geografie

Vliv anizotropie sádrovce na rychlost průchodu ultrazvukových vln

Autor: Lukáš Frankl

Škola: Gymnázium Olgy Havlové,
Marie Majerové 1691
708 00 Ostrava - Poruba

Kraj: Moravskoslezský

Konzultant: Ing. Pavel Konečný, Dr.

Ostrava 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou práci SOČ vypracoval samostatně a použil jsem pouze podklady (literaturu, projekty, SW atd.) uvedené v seznamu vloženém v práci SOČ.

Prohlašuji, že tištěná verze a elektronická verze soutěžní práce SOČ jsou shodné.

Nemám závažný důvod proti zpřístupnění této práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V Ostravě dne 28. února 2014

podpis:

Poděkování

Chtěl bych poděkovat svému lektorovi v projektu Otevřená věda, Ing. Pavlu Konečnému, Dr. za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování této práce. Dále pak Ústavu geoniky AV ČR, v. v. i. za vytvoření podmínek a poskytnutí veškerého přístrojového vybavení. V neposlední řadě děkuji také svému otci, Ing. Tomáši Franklovi, za cenné rady a připomínky při vytváření tohoto dokumentu.

Anotace

Cílem práce bylo ověřit závislost anizotropie (laminace) sádrovce na rychlost průchodu ultrazvukových vln.

Na základě teoretických poznatků se dalo očekávat, že rychlost průchodu ultrazvukových vln kolmých ke směru laminace sádrovce bude menší, než v případě rovnoběžného průchodu, tj. ve směru laminace.

Měření na konkrétních vzorcích sádrovce potvrdilo tento teoretický předpoklad. Rychlost průchodu ve směru kolmém ke směru laminace je průměrně o 16% nižší než při průchodu ultrazvuku ve směru rovnoběžném. Při následném zpracování výsledků měření byl rovněž ověřen vliv objemové hmotnosti vzorku na rychlost průchodu ultrazvuku. V souladu s teoretickými předpoklady je rychlost průchodu ultrazvuku přímo úměrná hustotě vzorku.

Závislost rychlosti průchodu ultrazvukových vln na směr laminace byla u některých vzorků výraznější. Bližší zkoumání těchto vzorků odhalilo vyšší obsah karbonátů a ostatních příměsí. Proto lze soudit, že vliv anizotropie sádrovce se projevuje zejména v případě, že vzorek má vyšší obsah karbonátů či organických sloučenin a přechody jednotlivých vrstev sádrovce jsou tak znatelnější.

Klíčová slova: ultrazvuk; anizotropie, sádrovec; infračervená spektroskopie; termická analýza

Obsah

Úvod	7
Sádrovec	8
Vlastnosti sádrovce	8
Historie	8
Využití	8
Odrůdy	9
Těžba sádrovce	9
Ložiska	9
Ložiska sádrovce v okolních zemích	9
Ložiska sádrovce v České republice	10
Zajímavosti	12
Cíl měření	13
Metody měření	13
Měření rychlosti ultrazvukových vln	13
Infračervená spektroskopie	13
Termická analýza	14
Postup	15
Identifikace	15
Měření rozměrů	15
Měření hmotnosti	15
Měření času průchodu ultrazvuku	15
Kalibrace	15
Vlastní měření	15
Infračervená spektroskopie	15
Termická analýza	15
Databáze vzorků	16
Zpracování dat	17
Vliv objemové hmotnosti na rychlost průchodu ultrazvukových vln	17
Infračervená spektroskopie	19
Termická analýza	21
Závěr	23
Zdroje	24
Přílohy	25
Seznam použitých vzorků sádrovce	25
Fotogalerie	27

Úvod

Sádrovec je minerál, jehož chemický vzorec je $\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$ (hydratovaný síran vápenatý). V České republice se vyskytují pouze menší ložiska, a to především v Koberčicích a Kateřinkách. Sádrovec zde vznikl při odpařování mořské vody ve třetihorách, v období Badenu. Pro většinu sedimentárních hornin je typická vrstevnatá struktura.

Ukázka

krystalu

sádrovce

Sádrovec

Vlastnosti sádrovce

Základní vlastnosti sádrovce jsou přehledně uspořádány v následující tabulce:

Barva	bezbarvý, podle příměsí bílá, šedá, žlutá, namodralá nebo hnědá
Průhlednost	průhledný až průsvitný
Vzhled krystalu	tabulkovité, jehličkovité a další
Soustava	jednoklonná
Tvrdość	1,5–2 (Mohsova stupnice)
Lesk	skelný, perleťový
Štěpnost	dokonalá
Index lomu	1,522
Vryp	bílý
Hustota	2,3–2,4 g/cm ³
Rozpustnost	v horké HCl, v teplé vodě
Chemické složení	Ca 23,28 %, S 18,62 %, O 55,76 %, H 2,34 %
Tepelná vodivost	Velmi špatná
Ostatní	ohebný

[1]

Sádrovec obsahuje často příměsi živičných a jílovitých látek.

Historie

Anglický překlad slova sádra, gypsum, je odvozen z řeckého slova γύψος (gypsos), což v řečtině znamená "křída". Sádra byla také známá ve staré angličtině jako spærstān , "kámen z kopí ", což dokládá způsob využití krystalické formy sádrovce. [2]

Využití

Ve stavebnictví se částečně vypálený sádrovec používá jako pálená sádra a jako přísada do cementů. Sádra se vyrábí termickým rozkladem sádrovce takzvaným vařákovým způsobem při 130-150 °C. Dále se používá v sochařství, medicíně, farmacii, při výrobě papíru a ve sklářském průmyslu. Z alabastru vyráběly ozdobné předměty již starověké civilizace. Díky vysokému obsahu síry se sádrovec také používá k výrobě hnojiv (působí kladně na růst rostlin). [1]

Odrůdy

[1] [2]

Těžba sádrovce

Podle nejstarší dochované písemnosti je počátek těžby sádrovce na Opavsku datován rokem 1849. Sádrovec se zde zpočátku těžil hlubinným způsobem z hloubky až 40m. Hlubinný způsob těžby však nebyl příliš efektivní a ekonomicky výhodný.

Povrchová těžba sádrovce na Opavsku je relativně mladou záležitostí. Povrchový důl byl na místě dnešního Stříbrného jezera otevřen až v roce 1956. Oproti hlubinné těžbě byla povrchová těžba asi třikrát efektivnější a přechod na tento způsob těžby umožnil uspokojit rostoucí poptávku cementáren.

Povrchové dobývání bylo náročné zejména na ruční práci. Prováděly se vývrty ručními vrtačkami a do vyvrtaných děr se umísťovala trhavina. Rubanina byla po výbuchu nakládána na nákladní auta a odvážela k dalšímu zpracování.

[Návštěva lomu Kobeřice, zkoumání historických dokumentů]

Ložiska

Sádrovec je poměrně běžný minerál, jeho naleziště jsou proto hojná jak v České republice, tak i v okolních zemích a ve světě. Světové ložiskové zásoby sádrovce se v současnosti odhadují na 2,6 miliard tun.

Ložiska sádrovce v okolních zemích

Mezi nejznámější ložiska sádrovce v okolních zemích a ve světě patří

- Slovensko – Zlatá Baňa, Banská Štiavnica, Novoveská Huta (alabastr), Vlkanová u Zvolena (mariánské sklo)
- Polsko – Wieliczka a Bochnia (společně s ložisky soli)
- Německo – největší ložiska z období permu a triasu
- Francie – ložiska z období terciéru
- Itálie – ložiska z období terciéru, Volterra (sochařský alabastr)
- Chorvatsko – Knin
- USA – společně s anhydritem a solí ve státech New York, Kansas, Michigan, Nové Mexiko aj.
- Mexico – Důl Naica, Chihuahua, důl Bueno Tierra v Santa Eulalia

[1]

Ložiska sádrovce v České republice

- Kobeřice – Toto ložisko je jediným ložiskem sádrovce v České republice určeným pro průmyslové využití. Ložiska sádrovce v této oblasti jsou vázána na miocénní sedimenty opavské pánve (okrajová část karpatské předhlubně). Větší část těchto sedimentů leží na polské straně. Průměrný obsah sádrovce v surovině je 70-80 %. Na znečištění se nejvíce podílejí jíly a o něco méně písky.
- Kateřinky - Sádrovec se zde těžil od roku 1849. V roce 1956 zde byla hlubinná těžba nahrazena efektivnějším povrchovým dobýváním. V průběhu těžby však byly zjištěny průsaky vod z řeky Opavy do prostoru těžby. V roce 1964 byl lom během jednoho měsíce zcela zatopen. Zatopením lomu vzniklo jezero o rozloze 6 hektarů a objemu cca 750 000 m³ vody. V dnešní době je oblast využívána k rekreačním účelům.
- Zbyšov – V oblasti Zbyšova se nachází sádrovec ve formě plochých tabulek známých též jako mariánské sklo. Jedná se o čirou odrůdu sádrovce vytvářející průhledné desky.
- Sudice, Rohov a Třebom – Tato ložiska jsou pouze evidovanými ložisky sádrovce v ČR, ale sádrovec z těchto oblastí není nijak využíván.

Satelitní snímek sádrovcového dolu Koberžice [<http://www.mapy.cz/>]

Zajímavosti

- V dole Naica poblíž města Chihuahua (Mexiko) se nacházejí krystaly sádrovce větší než 11 m, a v dole Bueno Tierra v Santa Eulalia (Mexiko) byla objevena drůza o délce okolo 100 metrů s jednotlivými krystaly tlustými jako strom, které měří až 3 metry.
- Národní památka White Sands (Bílé písky) leží v USA ve státě Nové Mexiko. Oblast o ploše 710km² se rozkládá v nadmořské výšce 1300 m, a je tvořena zlato-žlutými krystalky sádrovce, které se po přemístění na povrch pod vlivem eroze mění v bílý písek. Tento bílý písek pokrývá prakticky celou oblast a tvoří obrovské písečné duny. Některé duny jsou tak příkré a dlouhé, že na nich lze snadno surfovat.
- Na počátku 19. století byl sádrovec považován v USA za téměř zázračné hnojivo. Velká poptávka Amerických farmářů po sádrovci vedla k tomu, že se začal do USA pašovat z Nového Skotska. Poptávka po sádrovci se vyostřila a vedla roku 1812 až k Sádrovcové válce (Plaster War). [6]

White Sands National Monument

[5]

Cíl měření

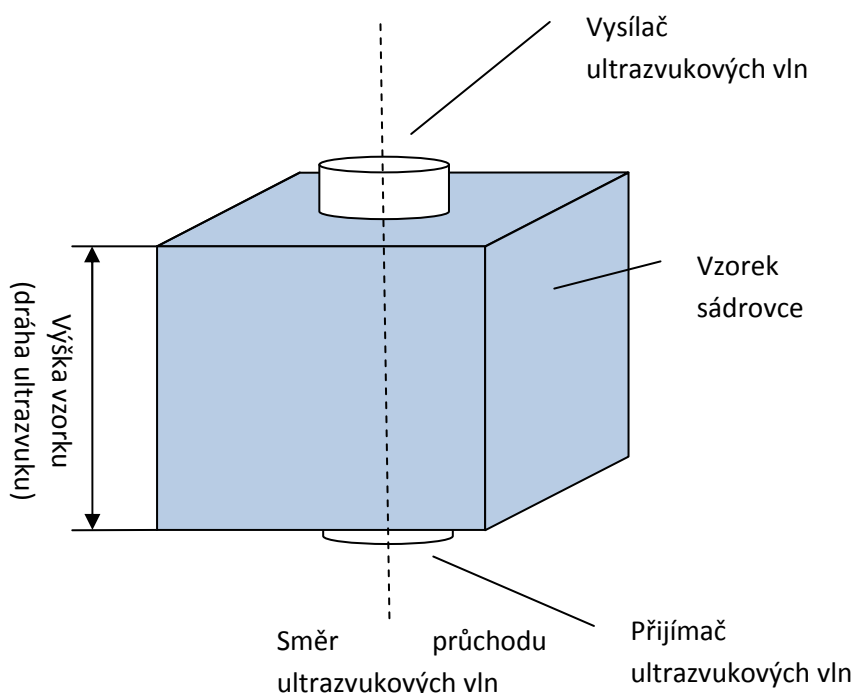
Cílem měření je určit vliv anizotropie na rychlost průchodu ultrazvukových vln. Tuto rychlost však ovlivňuje několik dalších faktorů jako například chemické složení sádrovce a množství přísad, hustota použitých vzorků a tak podobně.

Metody měření

V průběhu měření jsme pomocí měřiče času průchodu ultrazvukových vln zjišťovali rychlost průchodu. Pro potřeby analýzy naměřených výsledků jsme dále prováděli termickou analýzu vzorků a infračervenou spektroskopii.

Měření rychlosti ultrazvukových vln

Měření rychlosti podélných ultrazvukových vln bylo realizováno na zařízení MARUTO. Metoda spočívá v opakovaném vysílání ultrazvukových impulzů, které prochází přes zkušební těleso určité délky. Impulzy jsou následně registrovány, přičemž je zaznamenáván čas potřebný pro průchod testovaným materiálem. Z tohoto času a délky zkušebního tělesa se počítá výsledná rychlost.

Infračervená spektroskopie

Infračervená spektroskopie je nedestruktivní analytická metoda, která umožňuje získat informace o složení zkoumané látky. Rozlišujeme absorpční spektroskopii, při níž zjišťujeme stupeň pohlcení dané vlnové délky infračerveného záření analyzovanou látkou, a emisní spektroskopii, při níž se naopak zjišťuje frekvenční spektrum emitovaného infračerveného záření.

Infračervená spektroskopie je velmi často používána například v oblasti forenzní chemie. Její výsledky jsou velice přesné, a lze je tedy použít například i k identifikaci drog v krvi.

V našem případě však tato metoda sloužila k získávání informace o podílu jílových a organických hmot ve vzorcích. Tyto příměsi výrazně ovlivňují rychlost ultrazvukových vln.

Při měření dochází k vysílání záření o vlnové délce od 0,8 μm do 1000 μm . Každý materiál pohlcuje vlny o určité vlnové délce do jisté míry. Tato míra je zaznamenávána ve výstupním grafu infračervené spektroskopie. Na ose Y je úroveň absorpce dané vlnové délky v procentech a na ose X vlnová délka záření.

Termická analýza

Termická analýza je další analytická metoda kvalitativního rázu, avšak časově mnohem náročnější.

Při této metodě je malé množství z celkové hmoty vzorku uloženo do kádinky. Rozdrcený úlomek vzorku se postupně zahřívá na teplotu až 1600 °C. Během měření je s vysokou přesností zaznamenávána hmotnost vzorku, která se průběžně zaznamenává do grafu.

Poté opět porovnáváme jednotlivé píky z grafů a zpracujeme výsledky.

Postup

Identifikace

Na úvod jsme zkontrolovali, případně doplnili označení jednotlivých vzorků pro jejich snadnou a jednoznačnou identifikaci, a založili databázi vzorků s označením jejich původu a stručnou charakteristikou.

Měření rozměrů

Na získaných vzorcích jsme změřili digitálním posuvným měřidlem všechny rozměry. U válcových vzorků jsme měřili průměr vzorku a jeho délku. U kvádrových vzorků pak jejich šířku, délku a výšku, přičemž výška byla vždy kolmá ke směru jednotlivých vrstev. Všechny rozměry jsme zapsali do databáze vzorků s přesností na 0,01 mm.

Měření hmotnosti

Po zjištění rozměrů vzorků následovalo jejich zvážení. Pro vážení vzorků jsme použili digitální laboratorní váhu s přesností 0,1 g. Hmotnost vzorků jsme opět doplnili do databáze vzorků.

Měření času průchodu ultrazvuku

Po zjištění rozměrů a váhy vzorků, se pomocí zařízení pro měření ultrazvukových vln zjišťoval čas průchodu ultrazvukových vln ve směru kolmém a paralelním k vrstevnatosti. Měření času se provádělo s přesností na desetiny mikrosekund. Dle teorie by měl ultrazvuk při průchodu rozhraním v důsledku laminace zpomalovat. Je-li laminace paralelní s trajektorií průchodu ultrazvukových vln, rychlost průchodu by měla být znatelně vyšší.

Kalibrace

Před vlastním měřením je potřeba provést kalibraci přístroje. Ke kalibraci času průchodu přístroje se používá předem změřený plastový vzorek o známé rychlosti průchodu ultrazvuku.

Vlastní měření

Při měření rychlosti průchodu ultrazvukových vln bylo třeba vzorek potřít indierentním gelem, jenž umožňuje větší přilnavost vysílače a přijímače ultrazvukových vln. Indierentní gel se používá také například v lékařství při sonografii, kde rovněž přispívá přesnějšímu pozorování. Po potřetí gelem a vsunutí vzorku mezi vysílač a přijímač se na displeji přístroje zobrazil čas průchodu ultrazvukových vln (viz. Obrázek 11 Zařízení pro měření rychlosti průchodu ultrazvukových vln).

Infračervená spektroskopie

Pomocí infračervené spektroskopie jsme se snažili získat více informací o složení jednotlivých vzorků. Při infračervené spektroskopii jsme výbrus sádrovce o velmi malé tloušťce vložili do infračerveného spektroskopu. Výstupní graf byl vyhotoven během pár minut a výsledky měření jsou přehledné. Při důkladném zpracování dat jsme objevili jílové a organické příměsi ve zkušebním tělese (viz. Obrázek 8 Spektroskop pro infračervenou spektroskopii středních vlnových délek).

Termická analýza

Vzorek sádrovce jsme vložili do misky a rozdrtili jej na jemný prášek. Tento prášek jsme vsypali do

kádinky a dali zahřívát. Úbytek hmotnosti se průběžně zaznamenával do grafu.

Měření hmotnostních změn vlivem zvyšování teploty trvalo v porovnání s infračervenou spektroskopií mnohem déle. Měření, při kterém jsme byli přítomni, trvalo 40 minut. Měření ostatních vzorků se provádělo zpravidla v noci a jejich měření probíhalo až 8 hodin (viz. Obrázek 10 Příklad pro termickou analýzu).

Databáze vzorků

Vzhledem k poměrně snadné dostupnosti sádrovce mohla být databáze vzorků velice rozsáhlá. Plně použitých vzorků bylo více než 100. Analyzované vzorky sádrovce pocházely ze tří lokalit, Kobeřice (CZ), Leszcze (PL) a Bórkow (PL).

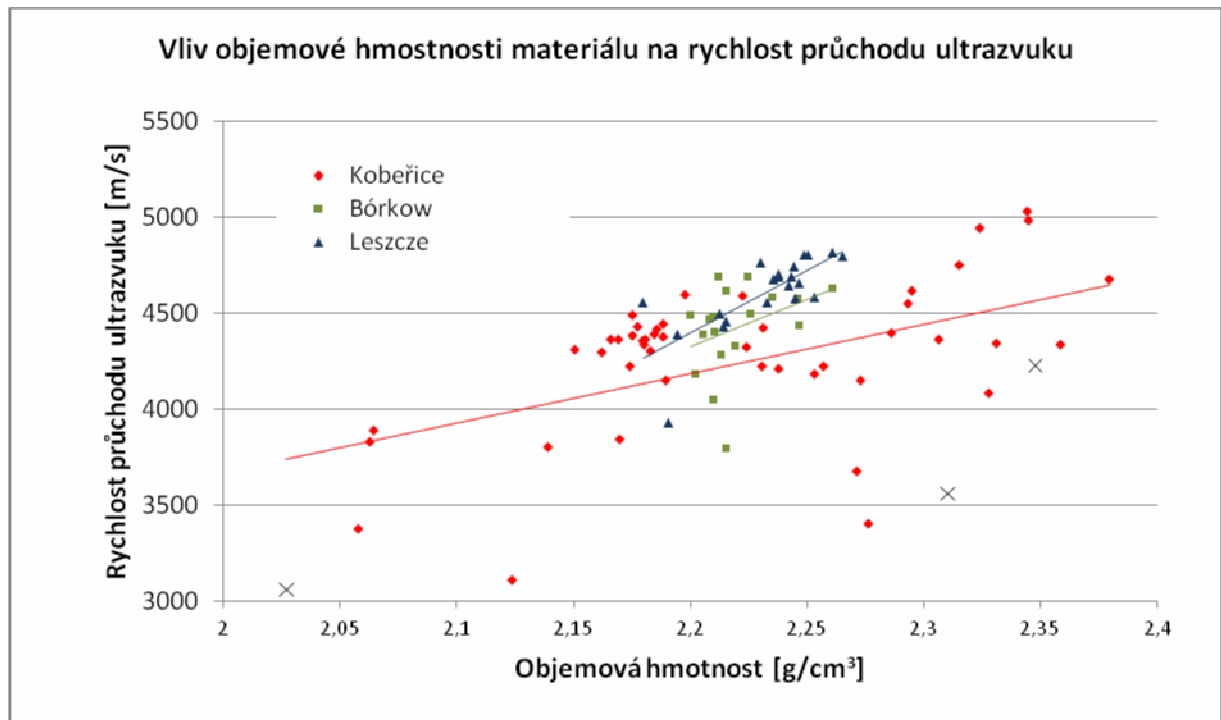
U každého vzorku byl zaznamenán jeho původ, stručná charakteristika, hmotnost a rozměry. Poté byly pomocí jednoduchých funkcí Excelu dopočítány obsahy a objemové hmotnosti vzorků.

Po změření a doplnění času průchodu ultrazvuku do tabulky jsme vypočítali rychlost, jako podíl dráhy a času.

Zpracování dat

Vliv objemové hmotnosti na rychlost průchodu ultrazvukových vln

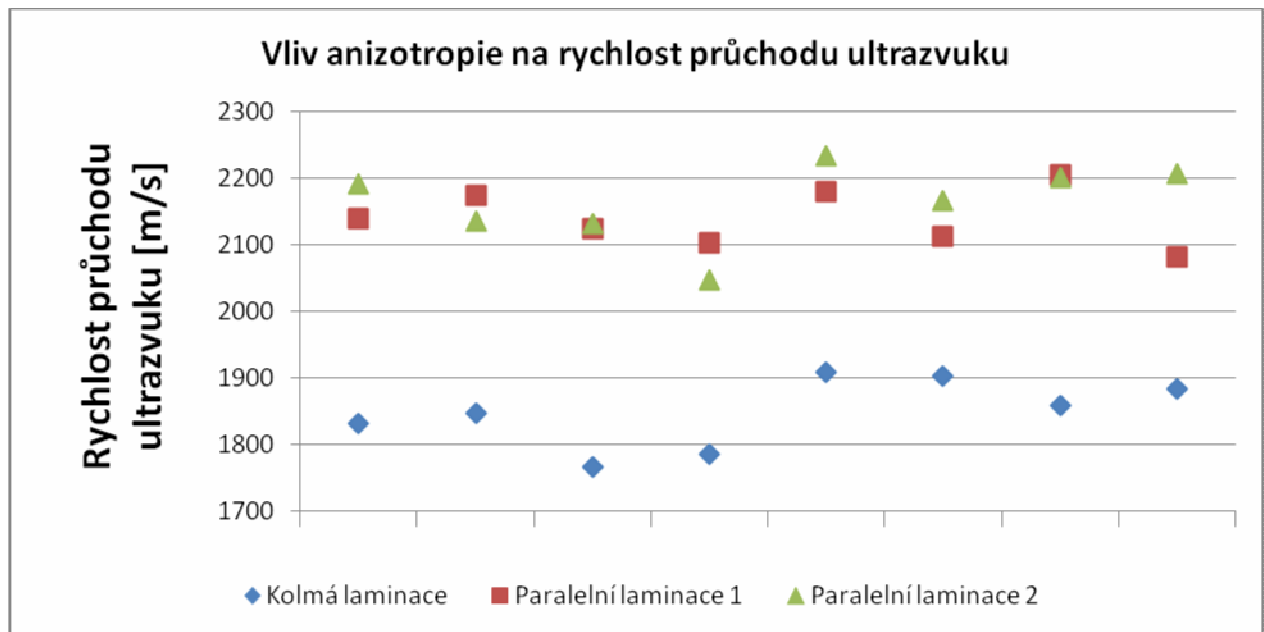
Poznátky z praxe rovněž zaznamenávají fakt, že rychlost průchodu ultrazvuku skrz materiál ovlivňuje také objemová hmotnost. Po vyhotovení grafu se tento poznatek podařilo dokázat.

Po lineární aproximaci byl tento fakt prokazatelný i číselně, pomocí rovnice regrese. Vzorky označené křížkem byly prokázány jako poškozené nebo jinak narušené a proto byly pro výpočet rovnice regrese vyřazeny.

Na zkušebních tělesech sádrovce válcového tvaru bylo možno stanovit rychlost průchodu ultrazvukových vln pouze ve směru osy válcového tělesa. Nejznatelnější laminaci měly vzorky z lokality Leszcze, ale ani hodnoty naměřené na těchto vzorcích nebyly dostatečně průkazné, neboť vliv laminace na rychlost průchodu byl téměř zanedbatelný vzhledem k vlivu objemové hmotnosti.

Poté však byly doručeny na Ústav geoniky AV ČR vzorky krychlového tvaru, jež umožnily měření rychlosti průchodu ultrazvukových vln skrze vzorky ve 3 různých směrech, ale přesto na jednom zkušebním tělese. Ostatní vlivy se tudíž podařilo rapidně eliminovat.

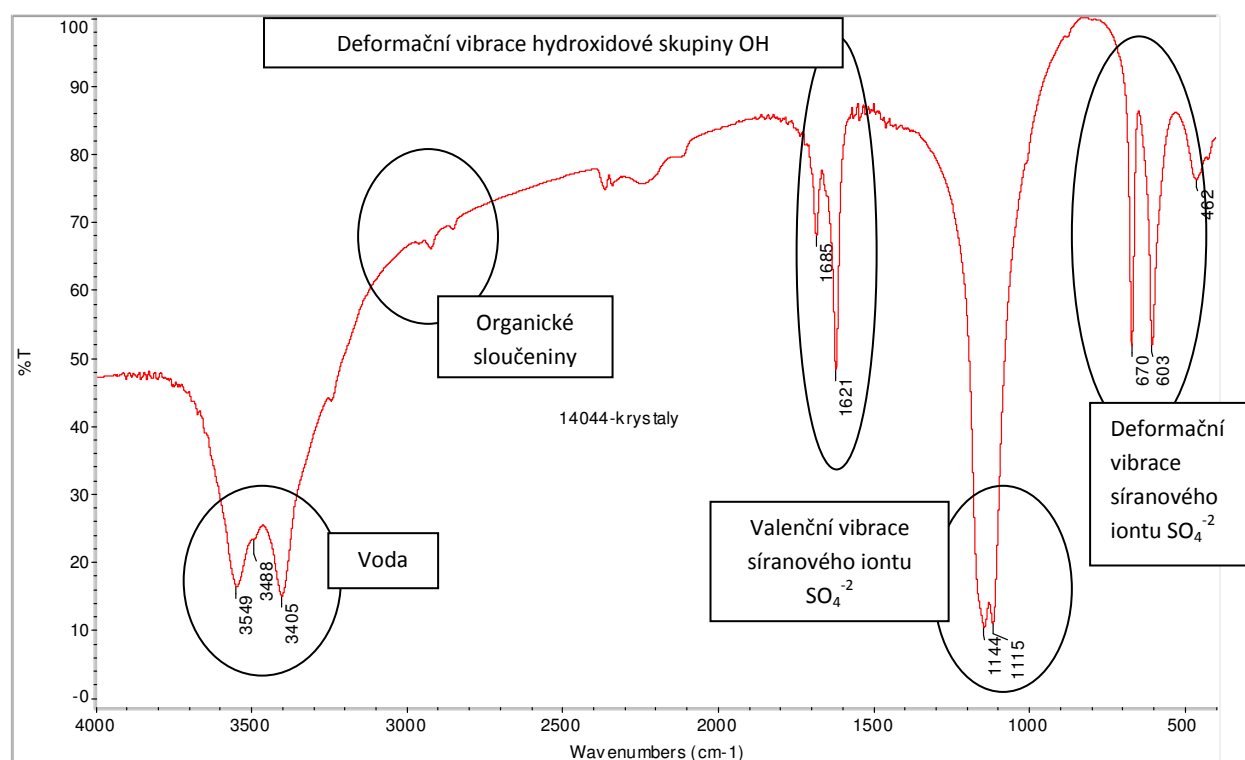
Při měření krychlových vzorků byly na rozdíl od válcových vzorků naměřeny značně odlišné hodnoty rychlostí průchodu ultrazvukových vln. Rozdíl mezi rychlostí průchodu na válcovém a krychlovém vzorku byl téměř dvojnásobný, avšak tento rozdíl byl způsoben odlišným složením a rozdílnou objemovou hmotností vzorků. Dodané krychlové vzorky totiž k čistému sádrovci neřadíme.

Infračervená spektroskopie

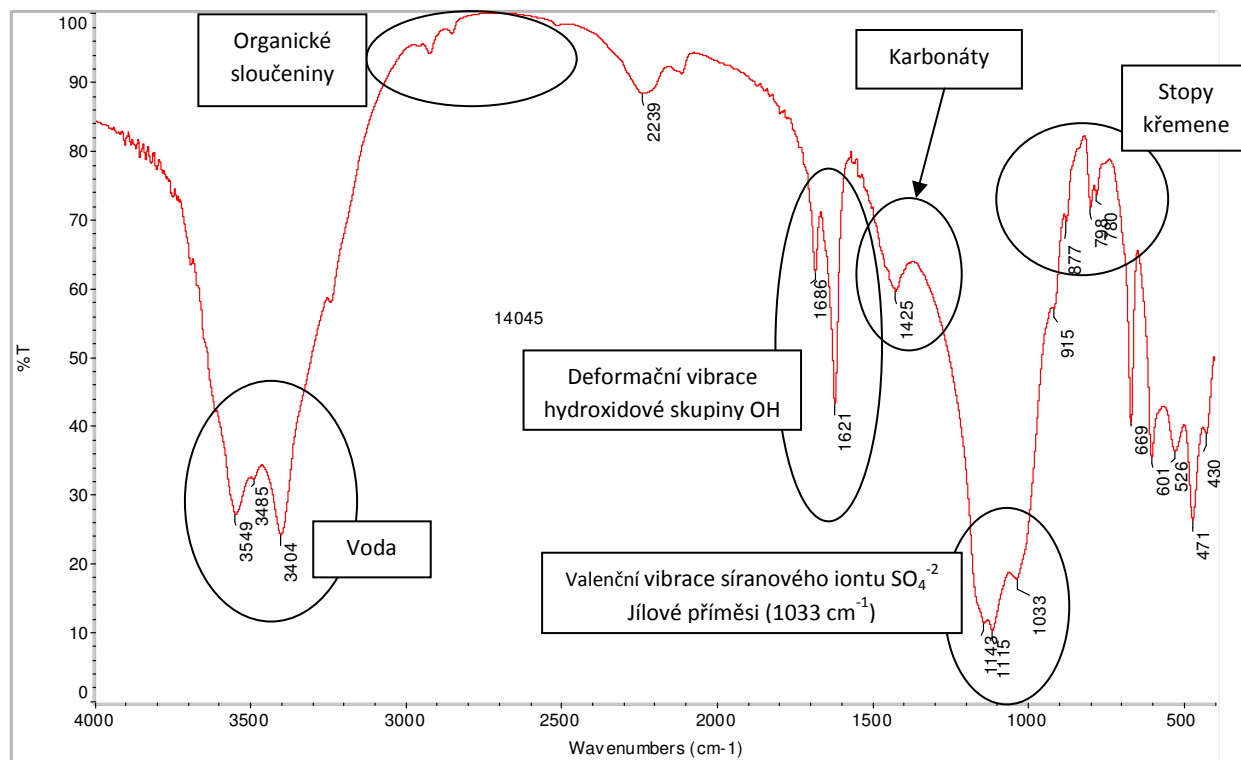
Výstupní grafy z infračervené spektroskopie nám poskytly cenné informace o složení vzorků. Zejména nás zajímaly píky odpovídající jílovitým a organickým příměsím a píky vody. Výsledky infračervené spektroskopie provedené na jednotlivých vzorcích ukazují zcela jasně rozdíl ve složení vzorků. Krychlové vzorky mají výrazně vyšší obsah jílu, což se projevuje také nižší rychlostí průchodu ultrazvuku.

Infračervená spektroskopie byla prováděna na přístroji NICOLET 6700. Měření bylo uskutečněno v KBr tabletě, protože se ve středních vlnových délkách infračervené spektroskopie neprojevuje.

V následujícím grafu je zaznamenáno spektrum čistého krystalu sádrovce.

V grafu druhém je zaznamenáno spektrum znečištěného sádrovce, pocházející z lokality Kobeřice, a krychlovým tvarem. V tomto grafu lze pozorovat vibrace uhlíku v 877 cm^{-1} a drobný pík v 915 cm^{-1} zaznamenávající vibraci jílu.

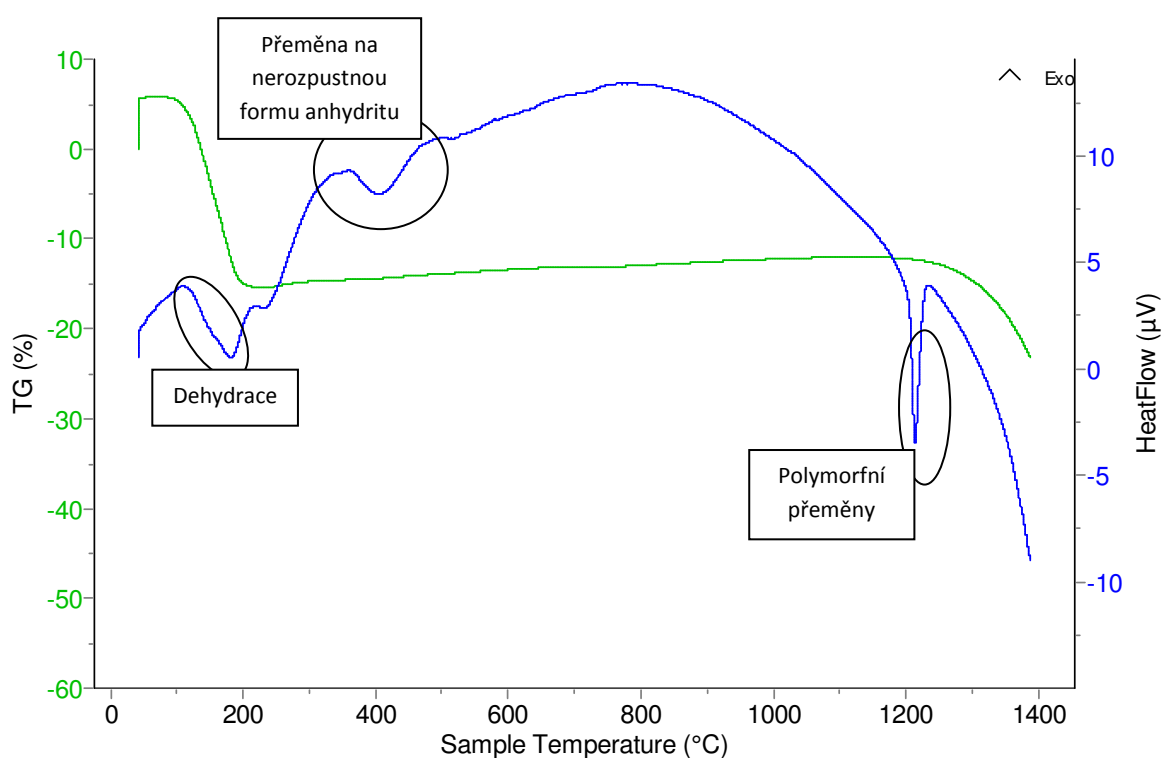

Při analyzování spektroskopických grafů nám asistovala Ing. Lenka Vaculíková, Ph.D.

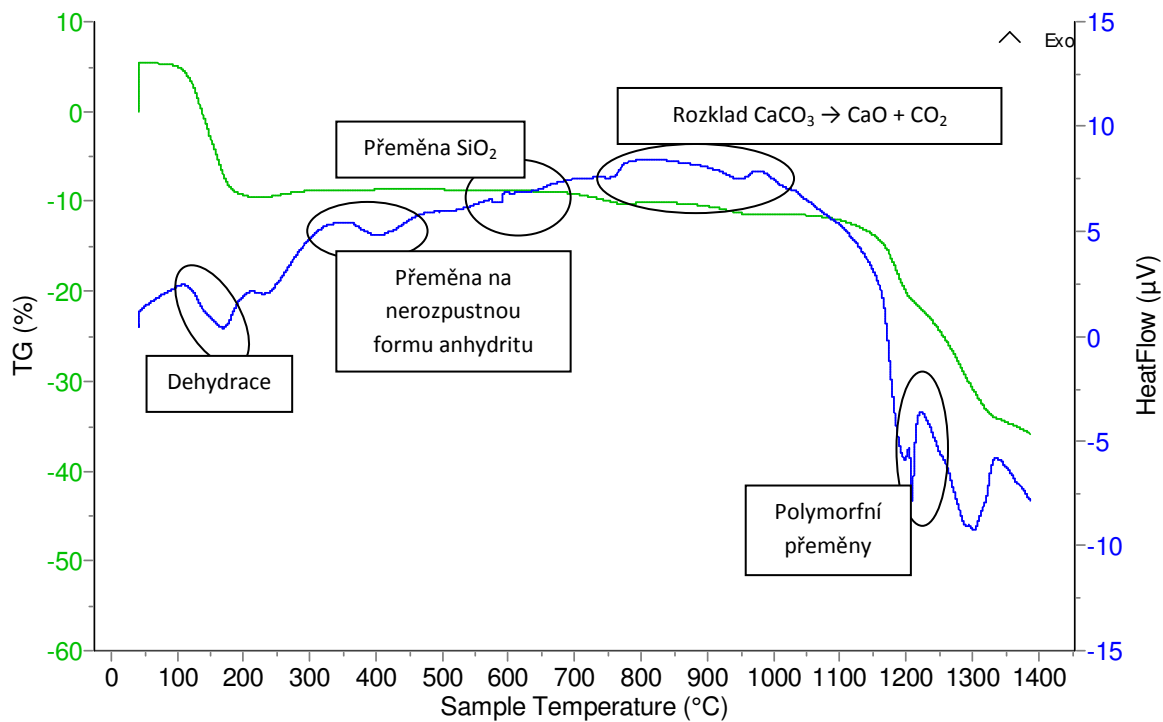
Termická analýza

Grafy hmotnostních změn nám poskytly další informace o chemickém složení použitých vzorků sádrovce. Při dosažení teploty okolo 100°C začala probíhat dehydrace, což je odštěpování vody. V tomto případě probíhala dehydrace ve dvou intervalech, přičemž v první fázi se odštěpilo 1,5 molekul vody a v druhé fázi 0,5 molekul vody. Okolo 380°C se rozpustný anhydrit přeměnil na nerozpustnou formu anhydritu. Při 1200°C se projeví polymorfní přeměny.

Měření bylo provedeno celkem na šesti vzorcích. První graf byl stejně jako v případě infračervené spektroskopie vyhotoven na dokonale čistém vzorku sádrovce.

Druhý graf zobrazuje spektrum znečištěného vzorku pocházející z lokality Koběřice (stejně jako při infračervené spektroskopii). Tento vzorek obsahuje stopy dalších příměsí, především karbonátů, jílu a organických příměsí. V tomto grafu lze vidět při 1300°C rozbití krystalické mřížky eutektické sloučeniny $\text{CaSO}_4 \cdot \text{CaO}$.

Při analýze grafů z termické analýzy nám asistovala Ing. Eva Plevová, Ph.D.

Závěr

Při průchodu ultrazvukových vln ve směru kolmém k laminaci ultrazvukové vlny na přechodech jednotlivých vrstev zpomalují a výsledná rychlost průchodu je nižší ve srovnání s průchodem ultrazvukových vln ve směru paralelním k laminaci. Zde ultrazvukové vlny nenarážejí na tyto pomyslné překážky a jejich průchod materiálem je tak rychlejší.

Laminace však není zdaleka jediným faktorem ovlivňujícím rychlost průchodu ultrazvuku. Ostatní vlivy, jako například objemová hmotnost, podíl jílu, organických směsí a karbonátů nebo homogenita materiálu mohou mít na rychlosti průchodu ultrazvuku podstatně větší vliv než směr laminace.

V posledních měřeních se podařilo prokázat, že v monominerálních vzorcích jsou změny výrazně menší. U vzorků kde dochází ke střídání jednotlivých vrstev sádrovce s dalšími minerály a tyto přechody ovlivňují rychlost průchodu ultrazvukových vln více, než přechody mezi vrstvami téhož minerálu.

Rychlosti průchodu ultrazvukových vln měřené ve směru kolmém k laminaci se pohybovaly od 1770 ms^{-1} do 1900 ms^{-1} , zatímco při směru paralelním s laminací byly naměřeny hodnoty od 2080 ms^{-1} do 2200 ms^{-1} . Změna v rychlosti se pohybovala kolem 300 ms^{-1} a odchylky nepřesahovaly 60 ms^{-1} . Procentuální navýšení rychlosti se pohybovalo od 12,5% do 20,5%. Průměrné navýšení bylo 16,5 %.

Zdroje

- [1] Sádovec - Wikipedie. [internet]. [cit. 2014-01-20]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/S%C3%A1drovec>
- [2] Gypsum - Wikipedia. [internet]. [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Gypsum>
- [3] Gypsum: Gypsum mineral information and data. [online]. [cit. 2014-01-25]. Dostupné z: <http://www.mindat.org/min-1784.html>
- [4] Opava - Stříbrné jezero. [Internet]. [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=15015>
- [5] White Sands National Monument - Wikipedia, the free encyclopedia. [Internet]. [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/White_Sands_National_Monument
- [6] The Plaster War of 1820. [Internet]. [cit. 2014-01-29]. Dostupné z: <http://magazine.cim.org/en/May-2012/Mining-Lore/The-Plaster-War.aspx>
- [7] SÁDROVEC - ČGS - Geofond. [Internet]. [cit. 2014-02-05]. Dostupné z: http://www.geofond.cz/dokumenty/nersur_rocenky/rocnkanerudy99/html/sadrovec.html
- [8] Profil společnosti - GYPSTEND - sádrovcové doly, těžba a zpracování sádrovce. [Internet]. [cit. 2014-02-08]. Dostupné z: <http://www.gypstrend.cz/?clanek=1>

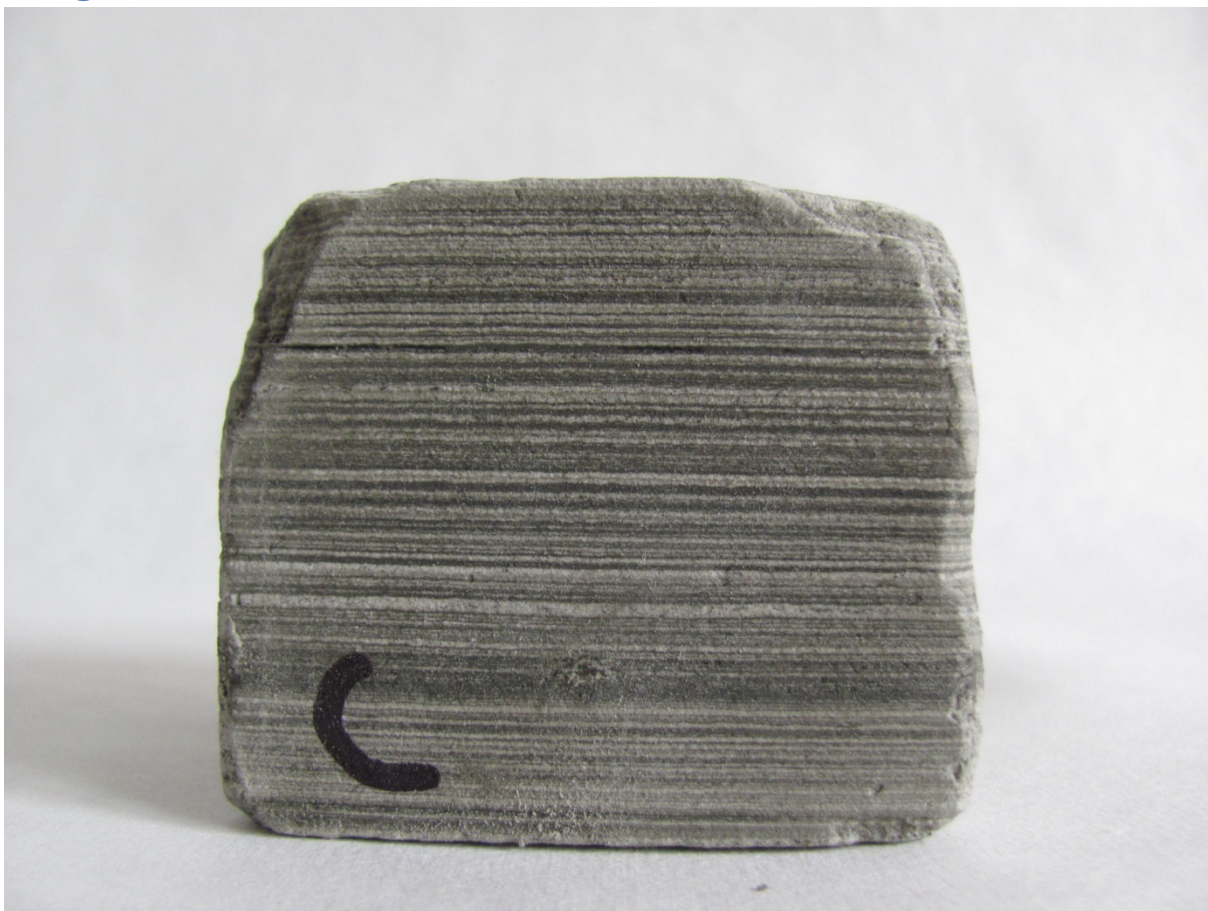
Přílohy

Seznam použitých vzorků sádrovce

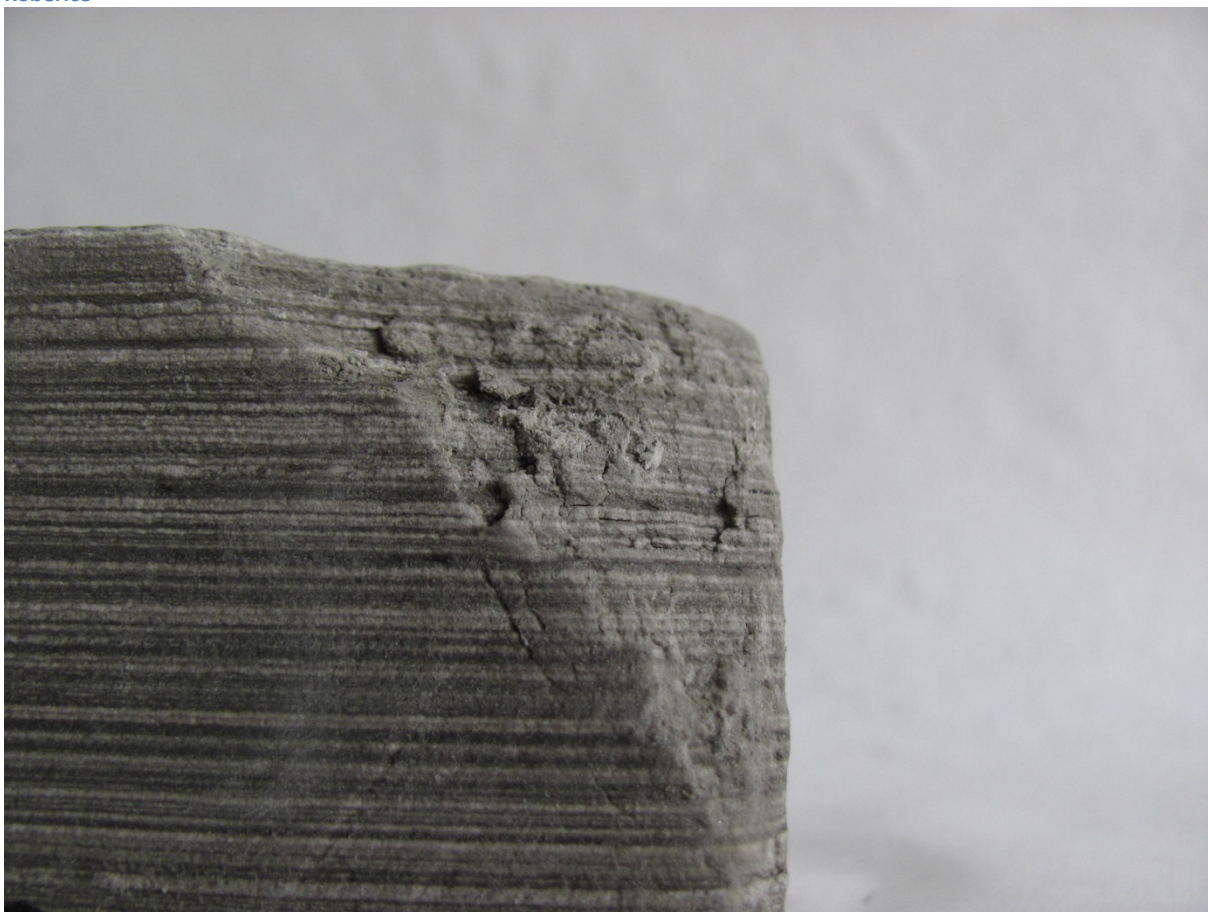
Lokalita	Stavba vzorku	Rychlost [m/s]	Obj. hmotnost [g/cm ³]
12615-Kobeřice	Masivní, popraskaný	3559	2,310
12615-Kobeřice	Masivní, místy vodorovný	4617	2,295
12615-Kobeřice	Masivní, místy vodorovný	4363	2,306
12615-Kobeřice	Masivní, místy vodorovný	4984	2,345
12615-Kobeřice	Masivní	4226	2,348
12615-Kobeřice	Masivní	4343	2,331
12615-Kobeřice	Vodorovný	3890	2,065
12615-Kobeřice	Masivní	4941	2,324
12615-Kobeřice	Masivní	3060	2,027
12615-Kobeřice	Masivní, popraskaný	3402	2,276
12615-Kobeřice	Masivní	4752	2,315
12615-Kobeřice	Masivní	3827	2,062
12615-Kobeřice	Masivní, z části šikmý	3801	2,139
12615-Kobeřice	Masivní	3546	2,001
12615-Kobeřice	Masivní	4333	2,359
12615-Kobeřice	Masivní, místy svislý	3375	2,058
12615-Kobeřice	Masivní, místy vodorovný	4674	2,380
12615-Kobeřice	Masivní	4084	2,328
12615-Kobeřice	Masivní, místy šikmý	5028	2,345
12615-Kobeřice	Masivní, všechny směry	4208	2,238
12615-Kobeřice	Masivní	3112	2,125
12615-Kobeřice	Prasklina, masivní	-	1,910
12675-Bórkow	Laminovaný svislý	4481	2,210
12675-Bórkow	Masivní, převážně svislý	4437	2,247
12675-Bórkow	Laminovaný svislý	4498	2,226
12675-Bórkow	Laminovaný svislý	4183	2,202
12675-Bórkow	Laminovaný svislý	4390	2,205
12675-Bórkow	Laminovaný svislý	4405	2,210
12671-Bórkow	Převážně laminovaný, šikmý	4582	2,235
12671-Bórkow	Převážně laminovaný, šikmý	4632	2,261
12671-Bórkow	Převážně laminovaný, svislý	4615	2,215
12671-Bórkow	Převážně laminovaný, šikmý	4691	2,224
12672-Bórkow	Masivní	4575	2,246
12672-Bórkow	Masivní	3799	2,215
12673-Bórkow	Laminovaný svislý	4689	2,212
12673-Bórkow	Laminovaný svislý	4471	2,208
12673-Bórkow	Laminovaný šikmý	4285	2,213
12673-Bórkow	Masivní	4329	2,219
12673-Bórkow	Masivní	4047	2,210
12673-Bórkow	Laminovaný svislý	4490	2,200
13803-Leszczce	Laminovaný vodorovný	4703	2,238
13803-Leszczce	Laminovaný svislý	4804	2,249
13803-Leszczce	Laminovaný šikmý	4765	2,230
13803-Leszczce	Laminovaný šikmý	4813	2,261

13803-Leszczce	Laminovaný šikmý	4673	2,235
13803-Leszczce	Laminovaný šikmý	4687	2,243
13803-Leszczce	Laminovaný svislý	4494	2,213
13803-Leszczce	Laminovaný svislý	4429	2,214
13803-Leszczce	Laminovaný svislý	4689	2,238
13803-Leszczce	Laminovaný svislý	4455	2,215
13803-Leszczce	Laminovaný svislý	4575	2,245
13803-Leszczce	Laminovaný svislý	4391	2,194
13803-Leszczce	Laminovaný svislý	4645	2,242
13803-Leszczce	Laminovaný svislý	4559	2,180
13803-Leszczce	Laminovaný svislý	4656	2,246
13803-Leszczce	Laminovaný svislý	4557	2,233
13803-Leszczce	Laminovaný vodorovný	4805	2,250
13803-Leszczce	Laminovaný vodorovný	4744	2,244
13803-Leszczce	Laminovaný vodorovný	3928	2,191
13803-Leszczce	Laminovaný vodorovný	4585	2,253
13803-Leszczce	Laminovaný vodorovný	4796	2,265
13804-Kobeřice	Laminovaný vodorovný	4363	2,169
13804-Kobeřice	Laminovaný vodorovný	4378	2,188
13804-Kobeřice	Laminovaný vodorovný	4360	2,181
13804-Kobeřice	Laminovaný vodorovný	4381	2,175
13804-Kobeřice	Laminovaný vodorovný	4223	2,174
13804-Kobeřice	Laminovaný vodorovný	4362	2,166
13804-Kobeřice	Laminovaný vodorovný	4386	2,184
13804-Kobeřice	Laminovaný vodorovný	4357	2,180
13804-Kobeřice	Laminovaný vodorovný	4299	2,162
13804-Kobeřice	Laminovaný šikmý	4306	2,183
13804-Kobeřice	Laminovaný šikmý	4490	2,175
13804-Kobeřice	Laminovaný šikmý	4336	2,180
13804-Kobeřice	Laminovaný šikmý	4445	2,188
13804-Kobeřice	Laminovaný šikmý	4428	2,178
13804-Kobeřice	Laminovaný šikmý	4415	2,185
14130-Kobeřice	Převážně laminovaný, šikmý	4226	2,231
14130-Kobeřice	Převážně laminovaný, vodorovný	4323	2,224
14130-Kobeřice	Převážně laminovaný, svislý	4549	2,293
14130-Kobeřice	Laminovaný svislý	4186	2,253
14130-Kobeřice	Převážně laminovaný, šikmý	4424	2,231
14130-Kobeřice	Masivní, místy šikmý	3840	2,170
14130-Kobeřice	Laminovaný vodorovný	4394	2,286
14130-Kobeřice	Laminovaný vodorovný	3673	2,271
14130-Kobeřice	Laminovaný vodorovný	4146	2,273
14130-Kobeřice	Převážně laminovaný, vodorovný	4225	2,257
14130-Kobeřice	Masivní	4588	2,222
14130-Kobeřice	Masivní, místy šikmý	4598	2,198
14130-Kobeřice	Masivní	4311	2,151
14130-Kobeřice	Převážně laminovaný, šikmý	4152	2,189
14130-Kobeřice	Prasklina paralelně s šikmou anizotropií	3616	-

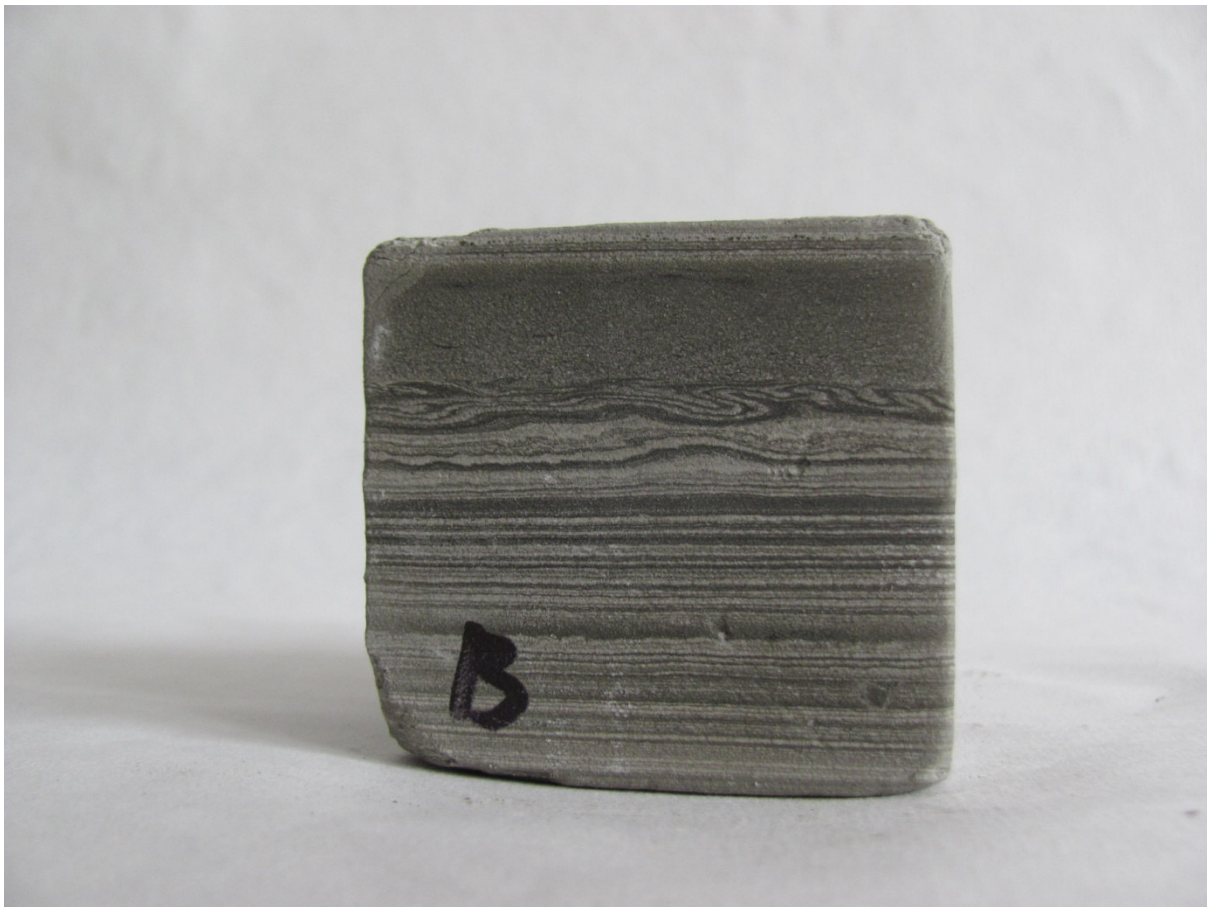
Fotogalerie

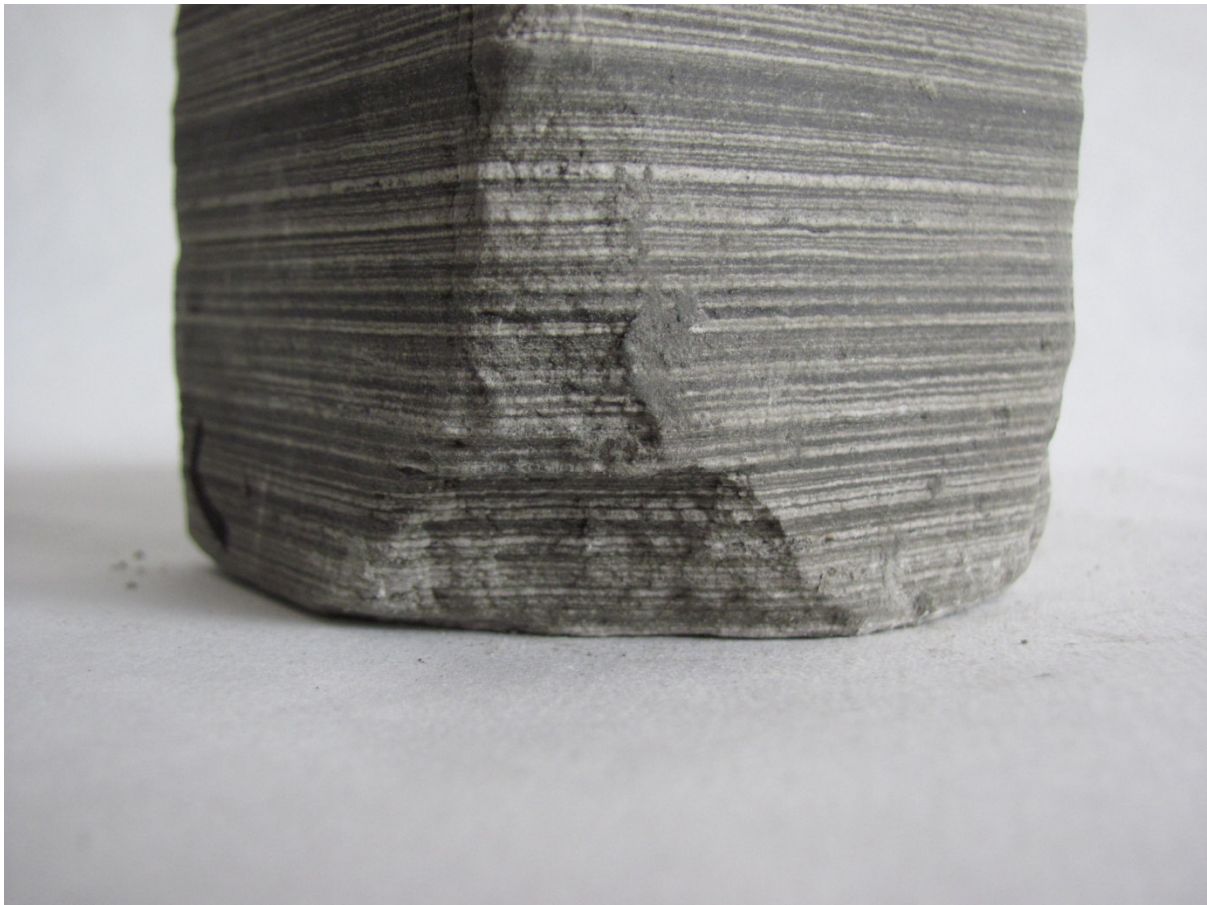
Obrázek 1 Vzorek sádrovce z lokality
Kobeřice

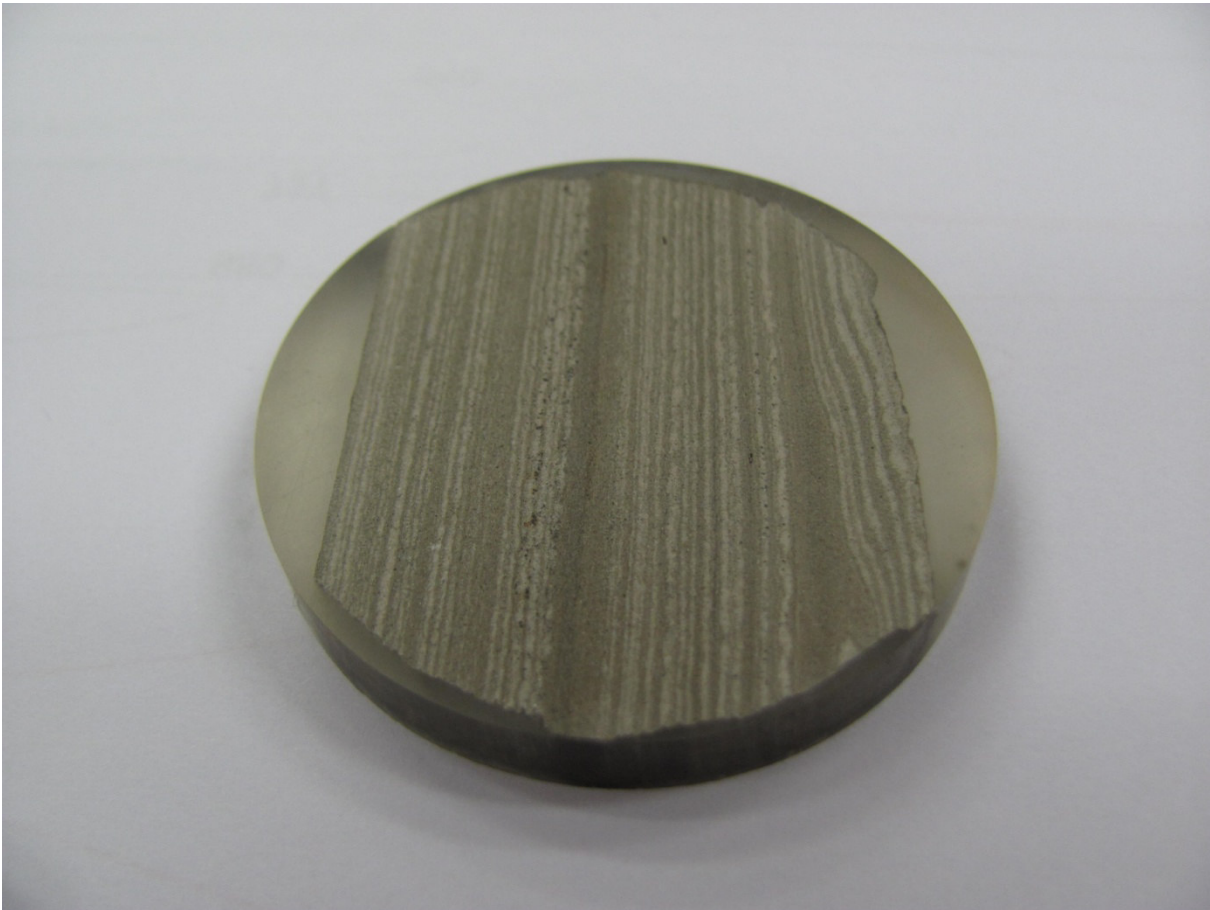
Obrázek 2 Vzorek sádrovce z lokality Kobeřice: detail struktury

Obrázek 3 Vzorek sádrovce z lokality Kobeřice

Obrázek 4 Vzorek sádrovce z lokality Kobeřice: detail anizotropie

Obrázek 5 Výbrus sádrovce

Obrázek 6 Sken struktury sádrovce v reálné velikosti

Obrázek 7 Silně poškozený vzorek sádrovce z lokality Kobeřice

Obrázek 8 Spektroskop pro infračervenou spektroskopii středních vlnových délek

Obrázek 9 Spektroskopy malé, střední a velké vlnové délky

Obrázek 10 Přístroj pro termickou analýzu

Obrázek 11 Zařízení pro měření rychlosti průchodu ultrazvukových vln

Obrázek 12 Vysílač a přijímač ultrazvukových vln

Obrázek 13 Pozadí a nasvícení pro fotografie

Obrázek 14 Mikroskopická laboratoř 1

Obrázek 15 Mikroskopická laboratoř 2